

Lauku Lapa

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

Nr. 01 (238) 2025. g. janvāris

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" decembra numurā 2
- Saimniecības resursu optimālas pārvaldības iespējas 3
- Kaļķošanas materiālu salīdzinājums tauriņziežu–stiebrzāļu zālajos 4
- Substrātā esošo barības vielu ietekme uz gurķu ražu un kvalitāti 6
- Lauksaimniecība un pievienotā vērtība Grieķijā 8
- Svarīgākās izmaiņas nodokļu piemērošanā 2025. gadā 10
- Ja nemeža zeme dabiski apaugusi ar kokiem, krūmiem. . 12
- Lauksaimniecībā cenas nedaudz mazinās 13
- Zaļā gaisma dabas katastrofu kompensāciju paketei 13
- EFSA brīdina par putnu gripu 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2025. gada februārī 14
- Biškopībā ieprecējusies 15

Cienjamie lauksaimnieki, pārtikas ražotāji un pārstrādātāji!

Vēlos dalīties ar dažām savām pārdomām par diviem jēdzieniem, kas, šķiet, nereti tiek uztverti ar zināmu pretestību mūsu nozarē, un, tie ir, "ilgtspēja" un "kooperācija". Mulsinoši, ka lauksaimniecības vidē, kur ilgtspēja un kooperācija ir tik svarīgi, mēs dažreiz nevēlamies to pieņemt vai pat turpināt diskusijas, aizbaidinoties ar Eiropas uzspiestajām prasībām vai vēsturisku nepatīkamu piesitienu no kolhozu laikiem.

Ilgtspēja nav tikai modes vārds, tā ir koncepcija, kas prasa no mums dziļāku kopainas redzējumu un tālredzīgu domāšanu. Ilgtspējīga lauksaimniecība var palīdzēt mums nodrošināt ne tikai labāku ražu sev un nākamajām paaudzēm, bet arī saglabāt mūsu vidi un bioloģisko daudzveidību, no kā beigās ir atkarīgas arī labākas ražas.

Kooperācija ir pamats, lai veidotu lielu, stabilu konstrukciju, kas nākotnē varēs pārvarēt nezināmos izaicinājumus, neizšķīstot un nepazaudējot pusi nozares spēlētāju.

Mans vēlējums nozarei un tajā iesaistītajiem ir: mums visiem kopīgi veidot dialogu un rast ceļu, kā domāt ilgtermiņā un sadarbībā strādāt pie risinājumiem, kas galu galā veicina mūsu un mūsu bērnu kopējo labklājību šodien un RĪT!

Mārtiņš Cimermanis,
LLKC valdes priekšsēdētājs

...

Jaunais gads pēc ķīniešu kalendāra ir Čuskas gads. Čuska ķīniešu kultūrā ir veiklības, ilgmūžības un bagātības simbols. Man šķiet, ka tā ir lieliska kombinācija un alegorija. Domāju, ka šis gads prasīs veiklību, lai izpeldētu klimata, ekonomiskās, politiskās un citas vētras. Novēlu visiem lauku uzņēmējiem audzēt uzņēmuma "muskulus" un pieņemt izsvērtus finanšu lēmumus īstermiņā, lai nodrošinātu labklājību un izzinātību ilgtermiņā.

Dzintars Vaivods, LLKC finanšu un klientu apkalpošanas direktors

...

Kad lasīsiet šis rindas, būs jau pienācis jaunais, 2025. gads. Kā jau katrs jaunais gads, atnācis ar jaunām cerībām, domām, pilns jaunu

apņemšanos, mērķiem un plāniem. Kāds būs izvirzījis sev mērķi sasniegt jaunus panākumus darbā vai uzņēmējdarbībā, kādam galvenais ir laime un saskaņa ģimenē, cits vēlēšies aizbraukt uz sapņu zemi, kur nekad nav būts, kādam svarīgākais par visu ir veselība. Mēs visi esam dažādi, mums katram ir SAVAS vēlmes un SAVI sapņi. Es novēlu, lai jums viss piepildās! Lai darbā un uzņēmējdarbībā jums panākumi, ģimenē saskaņa un gandarījums, lai veselība ir nemainīgi laba, bet pasaule atveras plaši jūsu sapņu piepildīšanai!

Edgars Linde, LLKC Valsts KLP tīkla Sekretariāta vadītājs, valsts funkciju deleģējuma koordinācijas direktors

...

2024. gadā esam aktīvi iesaistījušies projektos, kuri dod mums iespēju augt, aktīvi sadarboties. Novēlu 2025. gadā atrast līdzsvaru starp brīvību un atbildību un iesaistīties jaunās radošās aktivitātēs! Lai darbīgs jaunais gads!

Kaspars Žuriņš, LLKC starptautiskās sadarbības un saimniecisko resursu direktors

► 2. lpp.

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" DECEMBRA NUMURĀ

Žurnāla decembra numurā aptaujājām lauksaimnieku organizāciju pārstāvjus, zemniekus un konsultantus par šogad paveikto un nākamgad iecerēto. Kā atzīst aptaujātie – šis gads nav bijis viegls, taču paveiktais sniedz gandarījumu. Lai sasniegtu labus darba rezultātus, jābūt "ar savu prātu un domāšanu". Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes priekšsēdētājs Guntis Gūtmanis saka: "Ja mums palīdzēs daba, ja visu saražosim un spēsim līdzvērtīgi konkurēt ar citām valstīm, nākamais gads būs labs."

Ar neparastu stāstu žurnāla lasītājus iepazīstina LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītāja Anita Siliņa. Latvija pērn uzsākusi sadarbību ar Āfrikas valsti Ruandu, un šogad uz to darba vizītē devas arī LLKC konsultanti. Raksta autore iepazīstina ar Ruandas lauksaimniecību, īpaši pievērsoties lopkopībai.

Saimnieku pieredzes rubrikā – stāsts par Madonas novada Ošupes pagasta z/s "Cīrulīši" saimnieku Agri Šķēlu, kurš nupat kā uzbūvējis jaunu robotfermu.

Vai un kā lauksaimnieki izmanto tiešsaistes digitālos rīkus, skaidro žurnāliste Ilze Rūtenberga-Bērziņa.

Grāmatvedības rubrikā LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja Linda Puriņa raksta par e-rēķiniem, un kādos gadījumos tie būs obligāti no 2025. gada 1. janvāra.

Par subklīniskās ketozes izraisītajām komplikācijām raksta veterinārārsts Dainis Arbidāns. Savukārt par to, kā strādāt fermā, lai govīs justos ērti un droši, skaidro LLKC lopkopības konsultante Santa Ķimerāle.

Latvijas Dabas fonda projektu vadītāja Inga Muižniece raksta par to, kas ir "Dabisko pļavu produkts", kādu labumu šāda produkta ražošana dod dabai un saimniecību ekonomikai.

Aitkopjiem piedāvājam saimnieku pieredzes stāstu no Tukuma novada Kandavas pagasta "Cinīšiem", kur vairāk nekā 50 aitu māšu ganāmpulku apsaimnieko Kristaps Untāls. Savukārt, kas jāzina un jāpaveic, lai godam sagatavotos ziemas jēru laikam, skaidro Latvijas Aitu audzētāju asociācijas aitu vērtēšanas speciāliste Dina Avotiņa.

Kas ir pododermatīts vistām un kā ar to tikt galā – par to Latvijas Apvienotās putnkopības asociācijas pārstāves Annas Ērlihas rakstā.

Zirgu rubrikā iepazīstinām ar Bloomes pagasta zemnieku saimniecības

"Akoti" saimniekiem Viju Mačuli un Oļegu Mihailovu, kuru audzētie kumelji ieguvuši augstus novērtējumus šī gada rudens pasākumos zirgaudzētājiem.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2025_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **LI**

Iveta Tomšone, LLKC Apgāda vadītāja

◀ 1. lpp.

Aizvadītajā gadā Latvijas lauksaimniekiem bija lieliska iespēja apgūt ļoti plašu zināšanu piedāvājumu ar Eiropas Savienības līdzfinansējumu kā Latvijā, tā ES. To izmantoja vairāk nekā 10 000 lauksaimnieku. Novēlu katram, kurš mācījās atrast svarīgāko un būtiskāko, kas apgūts mācoties, spēt to realizēt savā esošajā vai topošajā saimniecībā. Turpināsim būt par nozīmīgāko atbalstu jaunu zināšanu iegūšanai ikvienam Latvijas lauksaimniekam!

Andis Kursītis, LLKC direktors apmācību un izglītības jomā

•••

2025. gads ir Zaļās koka čūskas gads, un čūsku daudzās kultūrās dēvē par labklājības un veselības simbolu. Tāpēc arī mans novēlējums, iekāpjot jaunajā gadā, ir laba veselība katram

pašam, tuviniekiem un saimniecībai!

Katra cilvēka, tāpat arī saimniecības, veselība ir pašu rokās. Taču rūpes par veselību katram ir atšķirīgas – bieži par veselību domājam tikai tad, kad jūtam nepatīkamas izpausmes, taču profilakse ir būtiska. Aizvadītā gada nogalē par to runājām arī LLKC organizētajā konferencē "Vesela saimniecība = vesela augsne, vesels ganāmpulks un veselās finanses".

Aicinu atlicināt laiku un paraudzīties uz savām saimniecībām varbūt mazliet netradicionāli – no "veselības prizmas". Kāda ir manas saimniecības veselība, kā es to raksturotu? Kā es varu to "izmērīt", kādi rādītāji var sniegt pirmo kopainu? Kādus profilaktiskus pasākumus veikt?

Mūsdienu mainīgajā uzņēmējdarbības vidē ir svarīgi domāt par preventīvu un sistemātisku saimniecības veselības monitorēšanu. Lauksaimniecība ir jutīga pret klimata izmaiņām, politiskajām situācijām un citiem ārējiem apstākļiem. Tomēr ikkatrs izaicinājums var radīt arī jaunas iespējas. Ir "jābūt labā formā" gan, lai spētu pārvarēt izaicinājumus, gan, lai spētu izmantot iespējas!

LLKC turpinās sniegt pakalpojumus, balstoties uz klientu vajadzībām. Mēs pārorientējamies uz "klients centrā" pieeju, kur dažādu jomu konsultanti sadarbojas komandās, lai klientu vajadzībām rastu kompleksus risinājumus no veseluma skatījuma, un rezultāti, izmantojot šādu pieeju, ir patiesi iepriecinoši un iedvesmojoši.

Lai mums visiem jaunajā gadā izdodas pieņemt labus lēmumus, kas nesīs prieku, veselību un labklājību! **LI**

Agnese Radzele-Šulce, LLKC stratēģijas un komercattīstības direktore

Agnese Radzele-Šulce, LLKC stratēģijas un komercattīstības direktore

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

MANS LAUKS

SAIMNIECĪBAS RESURSU OPTIMĀLAS PĀRVALDĪBAS IESPĒJAS

“Lauku Lapa” 2024. gada decembra numurā uzsākām rakstu sēriju par sistēmas “Mans Lauks” (www.manslauks.lv) iespējām un praktiskiem ieteikumiem, kā izmantot šo sistēmu, lai sasniegtu veiksmīgākus rezultātus.

Jau apskatījām, kā veidot lauku vēsturi un ražas uzskaiti. Šajā rakstā apskatīsim, kā lietot sadaļu Noliktava, un kā ērti un ātri sagatavot atskaišu žurnālus par iegādātiem un izlietotiem augu aizsardzības līdzekļiem, minerālmēsliem, biocīdiem, veterinārajiem medikamentiem un kūtsmēsliem. Šī funkcionalitāte palīdzēs ne tikai optimizēt resursu pārvaldību, bet arī nodrošināt precīzu uzskaiti un atbilstību normatīvajām prasībām.

Noliktava

Lauksaimniekiem ikdienā jāstrādā ar dažādiem resursiem – sēklām, mēslojumu, lopbarību, degvielu, tehnikas rezerves daļām un citiem materiāliem. Lai nodrošinātu efektīvu to pārvaldību, noliktavas uzskaites sistēma “Mans Lauks” piedāvā vairākas būtiskas priekšrocības:

- Pārskatāmi kontrolēt krājumus – izvairoties no pārmērīgām rezervēm vai to trūkuma, vienmēr zinot precīzu resursu atlikumu.
- Automatizēta datu atjaunošana – informācija par izlietotajiem augkopības resursiem un saražoto produkciju tiek automātiski importēta no lauku vēstures.
- Precīza inventarizācija: sistēma ļauj uzraudzīt, kurā noliktavā tieši atrodas konkrēti resursi;
- Iepirkumu plānošana – ar precīziem datiem par esošajiem krājumiem var savlaicīgi plānot nepieciešamos iepirkumus.
- Termiņu uzraudzība – seko līdzi produktu derīguma termiņiem, piemēram, augu aizsardzības līdzekļiem, biocīdiem un veterinārajiem medikamentiem.

Reģistrējoties sistēmā “Mans Lauks”, katram lietotājam tiek izveidota noliktava. Ja saimniecības ietvaros tiek izmantotas vairākas noliktavas (piemēram, sēklai un mēslojumam atsevišķi) un lietotājs vēlas veikt precīzu krājumu uzskaiti par katru no Noliktavām, sistēmā iespējams reģistrēt papildu noliktavas, norādot gan Noliktavas nosaukumu, gan tipu, adresi un, ja nepieciešams, koordinātas (piemēram, lai ērti kādam piegādātājam nosūtītu Noliktavas atrašanās vietu).

Datums	Vieta	Kustība	Kategorija	Veids	Nosaukums	Daudzums	Summa, EUR	Derīguma termiņš	Noliktava
27.07.2024	Išlaida	+	Araņģu sēkļu atbaidīšana vai kopbarības zāļu pieņemšana	Sēklas	75kg sēklas "A"	40 kg			Noliktava Laik
16.07.2024	Sarabūti	-	Araņģu sēkļu atbaidīšana vai kopbarības zāļu pieņemšana	Siera	Zāģu sēklas	0.51			Noliktava Laik
09.07.2024	Sarabūti	-	Araņģu sēkļu atbaidīšana vai kopbarības zāļu pieņemšana	Siera	Zāģu sēklas	1.161			Noliktava Laik
09.07.2024	Sarabūti	-	Araņģu sēkļu atbaidīšana vai kopbarības zāļu pieņemšana	Siera	Zāģu sēklas	1.121			Noliktava Laik
05.03.2024	Iegādāts	+	Araņģu sēkļu atbaidīšana vai kopbarības zāļu pieņemšana	Sēklas	75kg sēklas "A"	40 kg			Noliktava Laik
01.01.2024	Išlaida	+	Araņģu sēkļu atbaidīšana vai kopbarības zāļu pieņemšana	Siera	Zāģu sēklas	02.602 kg			Angļu
20.09.2023	Sarabūti	-	Araņģu sēkļu atbaidīšana vai kopbarības zāļu pieņemšana	Siera	Zāģu sēklas	0.51			Noliktava Laik
22.06.2023	Sarabūti	-	Araņģu sēkļu atbaidīšana vai kopbarības zāļu pieņemšana	Siera	Zāģu sēklas	1.51			Noliktava Laik

Darījumu reģistrēšana Noliktavā

Krājumu kustība un rēķinu sagatavošana

Sadaļā “Kustība” var veikt precīzu krājumu uzskaiti – reģistrējot iepirkšanas, pārdošanas, saražošanas, izlietošanas, pārstrādes, pašpatērēšanas un pārvietošanas darījumus.

Reģistrējot darījumus, var pievienot visus nepieciešamos datus – darījuma datumu, sadarbības partneri, cenu, PVN likmi, produktu derīguma termiņu, partijas numuru, noliktavu un citu nozīmīgu informāciju. Ievadītie darījumi ir ērti filtrējami, ļaujot ātri atrast meklēto informāciju, piemēram:

- Visus darījumus ar konkrētu piegādātāju;
- Darījumus ar noteiktiem produktiem konkrētā laika periodā;
- Informāciju par to, kad un no kā iegādāts konkrēts augu aizsardzības līdzeklis, kur tas glabājas un kāds ir tā derīguma termiņš.

Turklāt, kad reģistrēti pārdošanas darījumi, sistēmā var ātri ģenerēt rēķinus. Piemēram, ja no Augkopības sadaļas Noliktavā ir automātiski ielasījusies informācija par saražoto produkciju un tā tiek realizēta, lietotājs var nekavējoties sagatavot rēķinu sadarbības partnerim, tādējādi taupot laiku un vienkāršojot rēķinu sagatavošanas procesu.

Krājumu pārskats un inventarizācija

Lai ērti pārskatītu krājumu atlikumus, plānotu iegādes, veiktu inventarizāciju vai citas darbības, noliktavas uzskaites sistēmā ir pieejama cilne “Atlikumi”. Tajā var apskatīt visus Noliktavās esošo produktu atlikumus noteiktā datumā un vajadzības gadījumā atfiltrēt tikai konkrētus produktus. Lietotājam tiek nodrošināta iespēja lejupielādēt produktu atlikumu sarakstu *Excel* formātā, kas ir īpaši noderīgi inventarizācijas procesā, vai sagatavojot dažādas atskaites. Turklāt, ja sistēmā regulāri tiek reģistrēti

darījumi, jebkurā brīdī un vietā, kur pieejams internets un viedierīce, var ātri uzzināt, kādi resursi, kādā daudzumā un kur tieši noliktavā atrodas.

Automātiski izveidoti uzskaites žurnāli – bez lieka darba

Ja saimniecībā tiek izmantota “Mans Lauks” sistēma un regulāri reģistrēti gan Noliktavas darījumi, gan Augkopības darbi, jebkurā brīdī iespējams ātri un ērti ģenerēt uzskaites žurnālus. Tajos pārskatāmi redzami produktu ražošanas, iegādes un izlietošanas datumi, apjomi, lietošanas vieta, piegādātājs, produktu atlikumi, derīguma termiņi un pārējā informācija, ko nosaka normatīvie akti.

Uzskaites žurnālus var ne tikai apskatīt tiešsaistē, bet arī lejupielādēt *Excel* formātā, nosūtīt vai izdrukāt, ja tas nepieciešams. Ja “Mans Lauks” sistēmā paralēli strādā gan saimnieks, gan saimniecības darbinieki un agronomi/konsultanti, šāda sadarbība ļauj īpaši ērti veidot uzskaites žurnālus.

Visu aprakstīto iespēju apguvei iesakām izmantot “Mans Lauks” lietošanas instrukciju (www.manslauks.lv sadaļā “Palīdzība”) un jautājumu gadījumā sazināties ar lietotāju atbalstu: tel. 25721822, info@manslauks.lv vai griezties pie LLKC biroju augkopības konsultantiem.

Sistēma “Mans Lauks” izveidota projekta Nr. 18-00-A01612-000018 “Lauku saimniecību pārvaldības elektroniskās sistēmas izveide” ietvaros. **LL**

Liene DABIŅA,
LLKC Klientu apkalpošanas atbalsta daļas attīstības projektu vadītāja
e-pasts: liene.dabina@llkc.lv
tāl. 63050220, 26328248

Rudite SANŽAREVSKA
LLKC Klientu apkalpošanas atbalsta daļas mārketinga projektu vadītāja
e-pasts: rudite.sanzarevska@llkc.lv
tāl. 20078420

AUGKOPIĀ

KALĶOŠANAS MATERIĀLU SALĪDZINĀJUMS TAURINZIEŽU-STIEBRŽĀLU ZĀLĀJOS

Jau trešo gadu turpinās LLKC Limbažu biroja ierīkotais demonstrējums “Optimāla augsnes līmeņa uzturēšana taurinziežu-stiebržālu zālajos”. Demonstrējums ierīkots sadarbībā ar Z. Blauas Limbažu novada Liepupes pagasta piemājas saimniecību “Dzelmites” un Ainažu pagasta zemnieku saimniecību “Punci”, kā arī Latvijas Zemnieku federāciju un AREI.

2022. gada pavasarī izvēlētajā laukā, kurā iepriekš audzis ilggadīgs zālājs, tika ierīkots demonstrējums ar trim variantiem, no kuriem viens bija kontroles variants, bet divos izvēlēti dažādi kalķošanas materiāli:

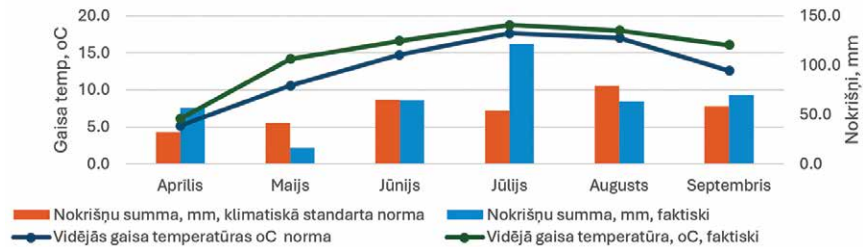
1. variants jeb kontrole: taurinziežu-stiebržālu zālājs ierīkots nekalķotā augsnē.

2. variants: taurinziežu-stiebržālu zālājs ierīkots augsnē, kas pirms sējas kalķota ar Nordkalk Atrigran granulēto kalķi, deva 530 kg/ha.

3. variants: taurinziežu-stiebržālu zālājs ierīkots augsnē, kas pirms zālāja sējas kalķota ar rupji smalcinātu kalķakmeni, deva 6,0 t/ha.

Demonstrējums ierīkots Ainažu pagastā, kur iepriekšējā gada rudens un ziema bija salīdzinoši silta – decembrī un janvārī vidējā gaisa temperatūra noslīdēja dažus grādus zem normas, nokrišņi virs normas bija vienīgi decembrī. Zālājs bija pārziemojis labi. Pirmais papildmēslojums tika dots 12. martā, atsākoties veģetācijai – kompleksais mēslojums NPK 8-12-26 250 kg/ha, 19. martā kālija hlorīds K₂O 60 – 120 kg/ha un maija sākumā (6.05.2024.) šķidrmēsli 20 t/ha.

Marta beigās un aprīļa sākumā naktīs termometra stabiņš bieži noslīdēja zem 0 °C, dienas arī vēsas, maija sākumā naktīs salnas līdz -5 °C. Zālāju attīstība notika ļoti lēni, un 12. aprīlī zāles garums sasniedza vidēji 5–6 cm, turklāt ar granulēto kalķi apstrādātajā variantā zāles garums sasniedz vidēji 4–5 cm. Vietām novērojami mežacūku rakumi, bet, tā kā lauks pieteikts atbalstam par zālāju saglabāšanas veicināšanu EKO 6, nekādi virspusēji rušināšanas darbi netika veikti. Nedaudz zālāju bija pa-

1. attēls. Meteoroloģisko apstākļu raksturojums zālāju veģetācijas periodā 2024. g., Ainaži
Avots: LVGMC

bojājis sniega pelējums. Maijs, tāpat kā iepriekšējā gadā, sauss ar nelieliem nokrišņiem. Faktiskā nokrišņu summa maijā krietni zemāka par normu (1. attēls), bet vidējā gaisa temperatūra augstāka par normu, diennaktī vidēji mēnesī bija 14,2 °C. Šādos siltos un sausos laika apstākļos stiebrzāles ir augušas straujāk nekā āboliņš, 24. maijā sasniedzot 35–45 cm augstumu un vārpošanas sākuma stadiju. Vizuāli novērtējot zālāju, var secināt, ka taurinziežu sastāvs zālājā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir samazinājies un visos variantos bija līdzīgs ~5%, no stiebrzālēm dominē timotiņš, acimredzot siltie un sausie laika apstākļi vistīkamākie bija timotiņam. Pēc jūlija lietavām zālāja zelmenī redzami bija palielinājies āboliņa īpatsvars. Novērtējot 17. jūlijā zālāju, tas visos variantos vienāds – stiebrzāles ~40 cm, āboliņš ~20–25 cm augsts. Izrokot augus un salīdzinot taurinziežu sakņu sistēmas kontrolē un abos variantos, izskatās, ka visos variantos sakņu sistēmas ir vienlīdz spēcīgas. Nedaudz spēcīgākas ar bagātāku sānsakņu zarojumu ir 3. variantā, kur izmantots rupji malts kalķakmens (skat. foto).

Septembra sākumā, novērtējot zālāja attīstību, varēja secināt, ka visos variantos zālājs pēc otrās nopļaušanas ir attīstījies ļoti līdzīgi. Zelmeņa augstums 15–20 cm, atšķirība ir botāniskajā sastāvā, jo kontroles variantā un variantā, kas kalķots ar rupji malto kalķakmeni, vairāk dominē āboliņš – kontrolē ~30–30%, 2. variantā (kalķis AtriGran) – 10–15%, un 3. variantā (rupji malts kalķakmens) – 20–30%.

2024. gada sezonā līdz 31. augustam zālājam veikti divi pļāvumi – 13. jūnijā un 21. augustā. Raža noteikta katram variantam atsevišķi, sverot ruļļus. Aplū-

Āboliņa stiebru un sakņu attīstības salīdzinājums: 1. Kontrole; 2. Granuētais kalķis AtriGran; 3. Rupji malts kalķakmens

kojot iegūtās ražas rezultātus (1. tabula), redzam, ka pirmajā pļāvumā rezultāti starp variantiem ir līdzīgi – nedaudz lielāka raža iegūta kontroles variantā. Otrajā pļāvumā līderis ir 3. variants, kas kalķots ar rupji maltiem kalķakmens miltiem. 2024. gada maijā un jūnijā vidējais nokrišņu daudzums bija zem normas, un zālājiem pietrūka mitruma, līdz ar to arī kalķošanas materiāls nevarēja pilnvērtīgi iedarboties. Jūlijā un augustā nokrišņi bija virs normas, gaisa temperatūra bija labvēlīga augu attīstībai.

1. tabula. Zālāju zelmeņa raža 2024. gadā

Variants	Pirmais pļāvums, t/ha	Otrais pļāvums, t/ha	Kopā raža, t/ha
1. Kontrole	13,40	5,07	18,47
2. AtriGran	11,96	3,44	15,4
3. Rupjie kalķakmens milti	12,96	7,72	20,68

Barības kvalitātes analīzes tika veiktas no pirmā pļāvuma LBTU Bioloģiju zinātniskās laboratorijas Agromisko analīžu nodaļā.

► 5. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

2. tabula. Zālāju sausnas ražas kvalitātes rādītāji 2024. gadā

Varianti	Kopējais sausnas saturs (mitrs paraugs), %	Koksšķiedra sausnā, %	Kopproteīns sausnā, %	NDF sausnā, %	ADF sausnā, %	NEL sausnā, MJ/kg	Ca sausnā, %	Mg sausnā, %	P sausnā, %	K sausnā, %
1. Kontrole	22,49	35,29	9,87	63,7	39,87	5,43	0,3	0,13	0,26	1,61
2. AtriGran	30,55	33,8	9,01	60,54	37,02	5,65	0,45	0,14	0,25	1,31
3. Rupjie kaļķakmens milti	25,21	35,94	8,86	64,25	40,01	5,42	0,35	0,16	0,27	1,45

3. tabula. Augsnes analīžu rezultātu izmaiņas demonstrējuma variantos 2017.–2024. g.

Varianti/gads	Organiskās vielas saturs, %	Augsnes reakcija, pH _{KCl}	P ₂ O ₅ , mg/kg	K ₂ O, mg/kg	Kalcija saturs, mg/kg	Magnija saturs, mg/kg	
Kontrole	2017.	3,8	4,6	39	42	629	102
	2022.	5,9	4,8	57	40	782	57
	2023.	8,4	5,3	70	35	1049	117
	2024.	6,6	5,7	90	36	1205	178
2. AtriGran	2022.	4,4	4,5	65	31	657	43
	2023.	5,5	4,6	55	27	477	50
	2024.	6,0	4,9	75	52	643	60
3. Rupjie kaļķakmens milti	2022.	5,5	5,0	64	37	653	59
	2023.	6,0	5,7	67	25	990	289
	2024.	6,1	6,1	95	51	1466	420

4. lpp.

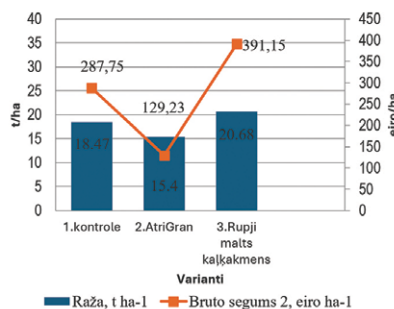
Novērtējot analīžu rezultātus, var secināt, ka sagatavotā lopbarība ir viduvējas kvalitātes un noteiktie kvalitātes rādītāji būtiski neatšķiras starp variantiem. Barības analīzēs zemu rādītāju visos variantos uzrāda magnijs, abos kaļķotajos variantos – kālijs un, ņemot vērā barības analīzēs noteiktās normas, arī kalciji. Tā kā barības analīzes ņemtas no pirmā plāvuma, kalcija saturs barībā varētu būt zems tāpēc, ka maijs bija nokrišņiem nabadzīgs, un sausā laikā augi slikti uzņēma dažas barības vielas, tai skatā kalciju.

Zālājs ierīkots smilts augsnē. Kā katru gadu demonstrējuma laikā, arī šajā rudenī katram variantam tika veiktas augsnes analīzes un tās salīdzinātas ar 2017. gadu, kad tika veiktas analīzes pirms kaļķošanas.

Organiskās vielas saturs 2024. gadā starp variantiem ir izlīdzinājies, kontroles variantā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, tas ir nedaudz samazinājies. Augsnes reakcija nedaudz ir pieaugusi visos variantos, tas izskaidrojams ar to, ka, pateicoties pietiekošajam nokrišņu daudzumam, kaļķojamais materiāls varēja efektīvi iedarboties, kā arī augsnes reakcijas izmaiņas varētu veicināt šķīdriemslu (bāziska reakcija) lietošanu. Kālija un fosfora daudzums augsnē nedaudz palielinājies, jo atbilstoši tika dots mēslojums gan ar šķīdriemslu, gan minerālmēsliem. Būtiski ir izmainījies kalcija saturs augsnē gan kontroles variantā, gan 3. va-

riantā (kaļķojamais materiāls rupji malts kaļķakmens). 3. variantā būtiski palielinājies magnija saturs, ko varētu vērtēt kā paaugstinātu. Augsts magnija saturs augsnē varēja traucēt kalcija un kālija uzņemšanu augos, kas atspoguļojas barības analīzēs. Nākamajā gadā jāseko magnija līmenim augsnē. Kalcija magnija attiecība 3. variantā (rupji malts kaļķakmens) ir ļoti zema, bet variantā ar AtriGran kaļķi būtu turpmāk jālieto kaļķojamais materiāls, kas satur vairāk magnija, jo kalcija – magnija attiecība ir pārāk augsta un magnija saturs augsnē ir zems.

Pēc ražas novākšanas un ražas apjoma precizēšanas veikts aprēķins, lai noskaidrotu katra varianta ekonomisko efektivitāti. Rezultāti bruto seguma 2 aprēķināšanai ir atspoguļoti 2. attēlā.

2. attēls. Zaļmasas raža un bruto seguma izmaiņas 2024. gadā

Lielākā raža un lielākais bruto segums ir variantam ar lēnās iedarbības rupji malto kaļķakmeni, jo, pateicoties

nokrišņiem bagātajai vasaras otrai pusē, kaļķojamais materiāls ir iedarbojies, izmainot augsnes reakciju un līdz ar to paaugstinot šī varianta ražu.

Atziņas. Zālāju augšanu, barības vielu izmantošanu no augsnes un ražas kvalitāti ietekmē klimatiskie apstākļi – gaisa temperatūras pavasara mēnešos un, jo sevišķi mitruma trūkums maijā un jūnijā. Mitruma deficītu stiebrzāles pacieš labāk nekā tauriņzieži.

Pēc pirmā plāvuma jūlijā pietiekoša mitruma apstākļos sarkanais āboliņš spēj konkurēt ar stiebrzālēm un palielina tauriņziežu īpatsvaru kopējā ražas masā no 5% pat līdz 30%.

Demonstrējuma trešajā gadā augstāko ražu iegūstam no varianta, kas kaļķots ar lēnās iedarbības rupji maltu kaļķakmeni.

Demonstrējums noslēgsies 2025. gada rudenī.

Demonstrējums “Optimāla augsnes pH līmeņa uzturēšana tauriņziežu–stiebrzāļu zālajos” realizēts LAP 2014.-2020. apakšpasākuma “Atbalsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem” ietvaros, LAD līguma Nr. 10 2.1-20/21/P16 (13. lote). Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

Brigita SKUJINA,
LLKC Limbažu biroja lauku attīstības konsultante
e-pasts: brigita.skujina@llkc.lv
tālr. 64023774

AUGKOPĪBA

SUBSTRĀTĀ ESOŠO BARĪBAS VIELU IETEKME UZ GURĶU RAŽU UN KVALITĀTI

LLKC sadarbībā ar Kuldīgas pagasta piemājas saimniecību “Blāzmas” 2022. gada pavasarī uzsāka demonstrējumu segtajās platībās, kas turpinājās trīs gadus. Demonstrējumam tika izvirzīta hipotēze, ka barības vielu nodrošinājums augsnē ietekmē dārzena ražu un kvalitāti, tāpēc mērķis bija analizēt barības vielu efektīvu izmantošanu. 2024. gads ir trešais un noslēdzošais gads demonstrējuma ierīkošanā.

Mērķa sasniegšanai katru gadu pavasarī ierīkots demonstrējums segtajās platībās ar šādiem variantiem:

- līdzšinējais standarta paņēmieni – gurķu audzēšana ar sāļu koncentrāciju (EC) 2,5 mS/cm jeb ~0,5 g/l;
- gurķu audzēšana ar zemu sāļu koncentrāciju (EC) 2,0 mS/cm jeb ~0,3 g/l;
- gurķu audzēšana ar augstu sāļu koncentrāciju (EC) 3,5 mS/cm jeb ~0,7 g/l.

Demonstrējumā salīdzinātas divas gurķu šķirnes. 2022. gadā – ‘Spino F1’ un ‘Alpaka F1’. 2023. un 2024. gadā šķirnes ‘Dirigent F1’ un ‘Alpaka F1’. Pirmajā demonstrējuma gadā audzētā šķirne ‘Spino F1’ vēlāk tika nomainīta pret ‘Dirigent F1’, jo šķirne ‘Spino F1’ neatbilda saimnieku noteiktajām pārstrādes prasībām.

Kopējā demonstrējuma platība ir 60 m². Gurķi tika audzēti *Laflora* kūdras substrātā KKS-1. Substrātā pH reakcija tika nodrošināta no 5,5 līdz 6,5. Barības vielu nodrošinājums katrā variantā tika dots atbilstoši demonstrējuma variantam. Katra varianta lielums ir 10 m². Gurķiem katru dienu deva mēslojumu, kas sastāvēja no oranžā kristalona (6:12:36+micro) un Ca(NO₃)₂ attiecībā 1:2. Ja novēroja kāda barības

Foto: Edgars Čirša

elementa deficītu, tad konkrēto elementu deva papildus. Tika nodrošināts minerālmēslojums variantos:

- Kontrole, augsne ar normālu barības vielu nodrošinājumu. Uz apdobi katru dienu tika izlietoti 210 g minerālmēslojuma.
- Augsne ar zemu barības vielu nodrošinājumu. Uz apdobi katru dienu tika izlietoti 140 g minerālmēslojuma.
- Augsne ar augstu barības vielu nodrošinājumu. Uz apdobi katru dienu tika izlietoti 280 g minerālmēslojuma.

Lai augsnē barības vielu nodrošinājums būtu tikai vienīgais atšķirīgais faktors, demonstrējumu no paša sākuma tika plānots veikt segtajās platībās, kur visi pārējie faktori (augšnes un gaisa mitrums, mēslošana, temperatūra) ir vienādi un kontrolējami iespēju robežās.

Katru gadu gurķiem audzēja dēstus. Katru gadu sēja notika apmēram 15.–20. aprīlī. Gurķus sēja podiņos (12 cm), lai no katras šķirnes iegūtu 70 stādus un katrā variantā būtu vismaz 20 kvalitatīvi stādi. Pēc gurķu iesašanas tika sagatavotas kūdras renes atbilstoši demonstrējuma variantiem. Katram gurķu stādam bija vismaz 15 l kūdras. Sagatavojot kūdras renes, kūdras apjoms var būt arī mazāks (pat 5 l), bet mēs izvēlējamies vairāk, jo citādi saknēm nav, kur izplesties, stādi

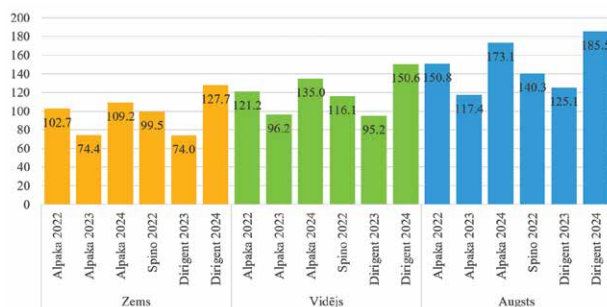
savā starpā izteikti konkurē par barības vielām un ūdeni. Mazā kūdras apjomā karstā un saulainā laikā augiem ir grūti nodrošināt mitrumu, jo kūdras renes ļoti ātri izkalst un tās ir ļoti intensīvi jālaista.

Pēc kūdras reņu sagatavošanas tika ievilkta laistīšanas sistēma. Tajā izmantoja pilināmās trubiņas, un visa sistēma bija kopīga visai siltumnīcai. Pa laistīšanas sistēmu padeva tīru ūdeni vairākas reizes dienā atkarībā no nepieciešamības. Mēslojumu augiem nodrošināja ar lejkannu katru rītu atbilstoši katram variantam.

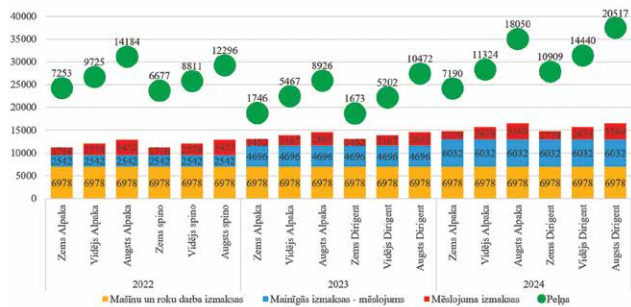
Gurķu stādus izstādīja siltumnīcā ar 3–5 īstajām lapām. Pirmajā demonstrējuma gadā gurķu stādus izstādīja agri – 12. maijā, nākamajos gados gurķu stādi tika izstādīti 10 dienas vēlāk – ap 22. maiju. Demonstrējuma siltumnīcai nav nodrošināta apkure, un siltumnīca atrodas zemā vietā, kur parasti ir lieli aukstuma rekordi. 2022. gadā stādi tika izstādīti ātrāk un ļoti cieta salnās, kā rezultātā apstājās augšana un attīstība uz vairākām nedēļām, tāpēc turpmākajos gados gurķu stādus izstādīja vēlāk.

2022. gadā gurķu stādi sāka dot augļus 22. jūnijā, 2023. un 2024. gadā attiecīgi 13. un 14. jūnijā. 2022. gadā gurķu stādus izstādīja visagrāk no visiem gadiem, bet ražot tie sāka visvēlāk, jo cieta pavasara salā. Pēc iegūtajiem rezultātiem var secināt, ka augiem pēc sala apstājās augšana un attīstība uz apmēram 2 nedēļām.

Gurķu stādi neatkarīgi no šķirnes un mēslošanas varianta līdz ražošanas sākumam auga un attīstījās vienādi. Gurķiem, sākot ražot, parādījās atšķirības to augšanā. Proporcionali dotajam mēslojuma daudzumam gurķu stādi veidoja atvases, respektīvi, jo vairāk tika dots mēslojums, jo vairāk veidoja atvases, kas, protams,

1. att. Gurķu kopējā raža pa gadiem katrā mēslošanas variantā, kg/10 m²

2. att. Gurķu bruto segums siltumnīcā, 1000 m², eiro

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

1. tabula. Gurķu ķīmisko analīžu rezultāti 2022.–2024. g.

Gads,	rādītājs	Varianti, šķirne, nodrošinājums ar barības vielām								
		Spino F1 zems	Spino F1 vidējs	Spino F1 augsts	Alpaka F1 zems	Alpaka F1 vidējs	Alpaka F1 augsts	Dirigent F1 zems	Dirigent F1 vidējs	Dirigent F1 augsts
2022	Nitrāti, mg/kg	135	122	183	118	129	168	-	-	-
2023		-	-	-	30	50	80	30	50	90
2024		-	-	-	30	60	100	40	60	110
2022	Šķīstošā sausna, %	4,9	4,9	5,1	4,7	5,5	4,2	-	-	-
2023		-	-	-	2,9	3,3	3,5	2,4	2,2	2,7
2024		-	-	-	3,1	3,8	4,2	2,6	2,7	3,3
2022	Slāpekļs, %	4,45	4,52	3,65	4,36	4,44	4,25	-	-	-
2023		-	-	-	2,38	2,55	2,93	2,13	2,63	2,98
2024		-	-	-	2,35	2,38	2,45	2,15	2,55	2,55
2022	Fosfors, %	0,5	0,53	0,51	0,52	0,5	0,54	-	-	-
2023		-	-	-	0,33	0,34	0,43	0,4	0,41	0,46
2024		-	-	-	0,46	0,48	0,50	0,51	0,51	0,48
2022	Kālijs, %	3,41	3,21	3,49	3,36	3,26	3,41	-	-	-
2023		-	-	-	3,23	2,73	3,35	3,05	2,92	3,38
2024		-	-	-	2,11	2,00	1,98	2,30	2,10	2,69
2022	Magnijs, %	0,25	0,22	0,27	0,27	0,24	0,28	-	-	-
2023		-	-	-	0,42	0,3	0,36	0,4	0,37	0,33
2024		-	-	-	0,32	0,35	0,35	0,34	0,32	0,29
2022	Kalciji, %	0,6	0,39	0,49	0,55	0,43	0,47	-	-	-
2023		-	-	-	0,98	0,68	0,77	0,99	0,9	0,76
2024		-	-	-	0,69	0,75	0,69	0,69	0,81	0,65

pēc tam ļoti atspoguļojās ražā.

Pirmajā demonstrējuma gadā (2022.) stādījumā nebija sastopams neviens nozīmīgs kaitēklis lielos apjomos, tikai tripši, bet tie nenodarīja lielu kaitējumu. Nākamajos gados bija liela tīklērces invāzija, kas radīja ļoti lielus postījumus. Abos gados tīklērcē vispirms parādījās variantā ar zemu barības vielu nodrošinājumu gurķiem. Vēlāk aizgāja uz citiem variantiem, bet ļoti lēnām. Variantā ar augstu barības vielu nodrošinājumu līdz gurķu ražošanas beigām bija stādi, kuros tīklērcē nebija sastopama.

2023. gadā tīklērci mēģināja ierobežot ar NeemAzal, bet centieni nebija veiksmīgi, un stādījums aizgāja bojā, un siltumnīcu bija nepieciešams tīrīt jau augusta beigās. 2024. gadā tīklērci mēģināja ierobežot ar Koppert firmas produktu Spidex Vital, kas satur plēsīgo ērci *Phytoseiulus persimilis*. Šo preparātu bija nepieciešams lietot trīs reizes, līdz ierobežoja tīklērci.

Gurķu ražai demonstrējumā ir lielākā nozīme – gan tās apjomam, gan kvalitātei. Raža tika vākta katru dienu un uzskaitīta kvantitatīvi. Gurķu augļa vidējais svars, ko vāca, bija ~100 g.

Ražas paraugs no katra varianta tika analizēts ķīmiski, kur pārbaudīja kvalitātīvās īpašības (nitrātus, šķī-

tošo sausnu, slāpekli, fosforu, kāliju, magniju, kalciju – 1. tabula).

Veicot datu matemātisko analīzi, divos parametros tika konstatētas būtiskas atšķirības. Nosakot šķīstošo sausnu, pierādījās, ka šķirne ‘Alpaka’ F1 ir saldāka par šķirni ‘Dirigent’ F1. Analizējot nitrātu saturu, pierādījās, ka mēslošanas variantam ir būtiska ietekme uz nitrātu saturu gurķu augļos. Pārējos parametros nav būtisku atšķirību.

Pirmajā gadā augsta barības vielu nodrošinājuma situācijā substrātā nedaudz tika pārsniegts pieļaujamais nitrātu saturs gurķu augļos. Tāpēc nākamajos gados mēslošanas receptē minimāli tika palielināts fosfora daudzums, lai nepārsniegtu maksimāli pieļaujamo nitrātu daudzumu.

Veicot datu matemātisko analīzi gurķu ražas kvantitatīvajiem datiem, starp šķimēm netika konstatētas būtiskas atšķirības ražas apjomā, bet bija būtiskas atšķirības starp mēslošanas variantiem. Augsnē ar lielāku barības vielu daudzumu tiek iegūta lielāka raža (1. att.).

Tā kā ražas lielums būtiski atšķiras atkarībā no mēslošanas varianta, tad arī peļņa būtiski atšķiras pa mēslošanas variantiem (2. att.).

Visos variantos darbaspēka izmaksas ir vienādas, kas ir 6978,26 eiro. Mainīgās izmaksas ir atšķirīgas, tās pa gadiem

un variantiem atšķiras lielākoties augu aizsardzības un mēslojuma izmaksu dēļ.

Ražas apjoms visos variantos ir atšķirīgs, kas kopvērtējumā ietekmē kopējo peļņu. Pirmajā gadā gurķu augļi vidēji tika pārdoti par 1,80 eiro/kg, bet nākamajos gados par 2,00 eiro/kg.

Katrs gads bija atšķirīgs ar izaicinājumiem, bet, skatoties kopumā, var redzēt, ka visos gados pierādās, ka, augus vairāk mēslojot, tiek iegūta lielāka raža un lielāka peļņa. Analizējot visus kontroles variantus kopā, ar vidēju barības vielu nodrošinājumu vidēji izdevumi uz 1000 m² ir 13 873,30 eiro. Tīrā peļņa vidēji kontroles variantā uz 1000 m² ir 9161,51 eiro.

Audzējot gurķus ar zemu barības vielu nodrošinājumu, vidēji audzēšanas kopējie izdevumi ir 13 050,63 eiro, kas ir par apmēram 6% mazāk kā kontroles variantā. Lietojot mazāk mēslojuma, tiek iegūta mazāka raža, līdz ar to arī mazāka peļņa. Vidēji tiek iegūta peļņa 5908,00 eiro, kas ir par 35,5% mazāk nekā kontroles variantā.

Audzējot ar augstu barības vielu nodrošinājumu, vidēji audzēšanas kopējie izdevumi ir 14 695,97 eiro, kas ir par apmēram 6% lielāki kā kontroles variantā. Lietojot vairāk mēslojuma, tiek iegūta lielāka raža, līdz ar to arī lielāka peļņa. Vidēji tiek iegūta peļņa 14 074,37 eiro, kas ir par 53,62% lielāka kā kontroles variantā.

Analizējot visus iegūtos datus trīs gadu garumā, var secināt, ka barības vielu daudzums substrātā būtiski palielina ražu un peļņu, kā arī pastiprina auga spēju pretoties kaitēkļu invāzijai. Ļoti svarīgi, ka pašu augļu kvalitāte un garša ir laba pat pie ļoti augstām minerālmēslojuma devām.

Vēlos pateikt lielu paldies piemājas saimniecību “Blāzmas” par lielo ieguldīto darbu trīs gadu garumā.

Demonstrējums “Sāļu koncentrācijas (EC) substrātā ietekme uz dārzeņu ražu un kvalitāti” (18. lote) ierīkots LAP 2014.-2020. apakšpasākuma “Atbalsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem” ietvaros, LAD līguma Nr. 10.2.1-20/22/P10. Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

Edgars CIRŠA,
LLKC Kuldīgas biroja
augkopības konsultants
e-pasts:
edgars.cirsa@llkc.lv
tālr. 25521005

CITĀS ZEMĒS

LAUKSAIMNIECĪBA UN PIEVIENOTĀ VĒRTĪBA GRIEKIJĀ

Daudziem Grieķija asociējas ar burvīgu laiku, jūru, skaistām pludmalēm, apmierinātiem cilvēkiem un olīvkoku birzīm. Savukārt, lai redzētu citu Grieķijas aspektu, Latvijas lauksaimnieku grupa no Tukuma novada devās skatīt lauksaimniecības uzņēmumus Ziemeļmaķedonijas Halkidiki reģionā.

Tas ir lauksaimnieciskās darbības apgabals, turp devāmies, lai piedalītos pārtikas produktu tirgū un iegūtu kontaktus savstarpējai sadarbībai, apskatītu idejas produktu pievienotās vērtības radīšanai, iepazītos ar nišas produktu ražošanu.

Viena no pasaulē labākajām olīveļļām

Un – jā, Grieķija ir viena no pasaules līderēm olīvu audzēšanas un ražošanas jomā. Ir atzīts, ka Grieķijā ražo dažas no labākajām olīveļļām pasaulē. Te audzē olīvkokus jau kopš antīkiem laikiem, un pašreiz Grieķijā var atrast olīvkokus, kas iestādīti 13. gadsimtā. Olīveļļas īpašības – tās kvalitāti, garšu, aromātu un krāsu – nosaka vide un augšanas apstākļi. Grieķijas mikroklimats ir ideāls olīvkoku audzēšanai. Savukārt iegūtā olīveļļa ir ļoti daudzpusīga ikdienas lietošanai, kas piemērota ēdiena gatavošanai, grilēšanai, grauzdēšanai, sautēšanai, cepšanai, kā arī svaigiem salātiem. Olīveļļa ir viena no veselīgākajām augu eļļām – bagātīgs antioksidantu un mononepiesātināto taukskābju avots. Tās regulāra lietošana uzturā palīdz samazināt sirds un asinsvadu slimību risku.

Arī mūsu grupa devās uz Mudanjas ciematu, lai apmeklētu ģimenes uzņēmumu *Famelia Papastergiou*, kas nodarbojas ar olīvu audzēšanu un pārstrādi. Saimniecības laukos augošie olīvkoki jau ir 60 gadu veci. Pamatā tiek audzētas trīs olīvu šķirnes, no kurām Halkidiki šķirnes olīvas ir vislielākās. No viena olīvkoka novāc aptuveni 50 kg olīvu. Tieši tobrīd reģionā bija karstākais ražas novākšanas laiks, kad trūkst darbaspēka. Šī iemesla dēļ sezonas laikā reģionā iebruc ap 14 000 viesstrādnieku no apkārtējām valstīm. Ir šķirnes, kuras novāc mehanizēti, bet pārējās novāc ar rokām. Sākumā tikai gatavās olīvas, no kurām eļļa ir viskvalitatīvākā. Pēc dažām dienām vāc nākamās

atkarībā pēc gatavības pakāpes. Jo negatīvākas olīvas, jo eļļa ir rūgtāka. Katras šķirnes olīvas garšo savādāk.

Saimniecībā tiek ražota sertificēta *GmCert Organic* augstākā labuma eļļa, kas gatavota pēc ģimenes tradīcijām no ideālos klimatiskajos apstākļos izaudzētām olīvām. Taču šo produktu ražo daudzi, un, lai izceltos ģimenes saimniecība, ražo arī kosmētiskos līdzekļus, ziepes, eliksīrus no savas olīvu eļļas. Saimniecības veikaliņā, kurā saimnieko māte un divi pieauguši dēli, atradām brīnišķīgus produktus – olīvas ar citronu un timiānu, ar čili un ķiploku, ar čili un rozmarīnu, kas iepakoti ļoti pateicīgos iepakojumos, kuri pagarina realizācijas termiņus, ir visuāli piesaistoši, viegli transportējami.

Šis ir ģimenes uzņēmums, kur jaunā paaudze ir pilnībā iesaistīta, attīstot veselīgus mazkaloriju produktus, atbalstot veselīgu dzīvesstilu un meklējot risinājumus lielās konkurences apstākļos.

Olīveļļas ražotnē

Kā radīt pievienoto vērtību

Tā kā daudzas saimniecības audzē noteiktas kultūras, kas raksturīgas tieši Halkidiki reģionam – olīvas, augļi, dārzeņi, medus ieguve, lopkopība, tad jādodomā, kā radīt produktu ar pievienoto vērtību, lai to pārdotu dārgāk, ieinteresējot pircēju. Nav viegli izdomāt, kā vēl izmantot un pārdot savu produktu, kas ir tik pazīstams un pieejams visā apkārtnē, kā izcelties simts citu pārdevēju vidū. Jāsaka, dabas apstākļi ir labvēlīgi dažādu kultūru audzēšanai, tomēr lielā konkurence liek iespringt. Aprunājoties ar saimniekiem, uzzinām, ka minimāli vai nemaz tiek izmantoti mēslošanas līdzekļi. Tas ir dārgi, un produkti, izaugot bez tā, jau tāpat ir gana labi. Varētu šķist, kas gan nekaiš grieķu lauksaimniekam. Bet, kā redzējām, problēmas ir tās pašas, cilvēki cīnās, kā māc, un lielā ročība ir tikai tūrisma industrijā. Minimālā alga ir zemāka nekā Latvijā. Bet vietējie cilvēki ļoti mierīgi, neuzbāzīgi, pieklājīgi.

Tirdziņi notiek regulāri

Mums bija iespēja ielūkoties arī tirdziņos, tie notiek regulāri katrā ciematā noteiktās dienās un laikā, ļaujot ciemata iedzīvotājiem iepirkt pārtiku un amatniecības izstrādājumus, apģērbu, zivis un jūras produktus. Tas vietējiem lauksaimniekiem ļauj konkurēt ar lielveikaliem, piegādājot preces iedzīvotājiem regulāri un noteiktā laikā. Redzam, ka uz kādas no ielām tiek apturēta satiksme un tajā izvietojas tirgotāji.

Viena no pārsteidzošākajām lietām ir tā, ka Grieķijā tiek augsti godātas

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

ģimenes tradīcijas, bizness tiek pār-
mantots, tajā iesaistās viss radu pulks.
Tradicionālie paņēmieni un receptes
tiek pielāgotas mūsdienām, stiprinot un
attīstot ģimenes mantojumu. Nav tādas
sadrumsstaloģības kā pie mums, kur lie-
lākoties katrs dara ko savu, grib nodalī-
ties. Varētu teikt, ka Grieķijā ir “ģime-
nes kooperācija”. Visiem ir darbs.

Tradicionālā audzēšana notiek bio-
loģiski, un arī ražošanā tiek izmantoti
paņēmieni bez konservantiem. Saka, ka
grieķi esot slinki un negrib ieguldīt nau-
du mēslošanā, bet meklē dabai un kabat-
tai draudzīgus veidus, kā uzlabot zemes
auglību. Nevaram sacensties ar klimata
apstākļiem, bet dabai draudzīgs saim-
niekošanas veids ir redzams ik uz soļa.

Katrā mājražotāju veikaliņā vien-
mēr būs apkārtējo ražotāju produkti.
Katram veikaliņam būs savs “vec-
tēvs” pamatlicējs un ģimenes stāsts.

Grieķijā noteikts 23% PVN, bet, lai
attīstītu uzņēmējdarbību nelabvēlīgākos
reģionos un tur atgrieztos cilvēki, tad at-
sevišķiem reģioniem ir 1 vai 3% PVN.

Uzņēmēji necenšas pārdot pamat-
produktu, bet pievienot tam maksimā-
li lielu pievienoto vērtību. Redzējām
daudz labu ideju, kā radīt jaunus izstrā-
dājumus ar *Premium* kvalitāti un moder-
nu iepakojumu. Pirms eksportēša-
nas ir ļoti svarīgi iepazīties ar attiecīgās
valsts garšas īpatnībām un saprast, kādi
produkti derēs gala patērētājam.

Visa dzimta iesaistīta biznesā

SITHOLIA ražotnē mūsu grupai bija
iespeja skatīt eļļas ieguves procesu, kas
izrādījās interesantāks, nekā varētu šķist.
Lielākoties saimniecības ņem pakalpo-
jumu nefiltrētas eļļas spiešanai. Katra
saimniecība pēc pieraksta atsevišķā
tvertnē iegūst savu gala produktu. Da-
lībniekiem bija iespēja vērot šo procesu,
kurā augļi tiek attīrīti no lapām un sāka-
jiem zariņiem, mazgāti, placināti, spiesti.
Ņemt pakalpojumu ir daudz izdevīgāk,
nekā pašam veidot sertificētu spiestuvi.
Tradicionāli uzņēmumā dažādos ražoša-
nas posmos ir iesaistīta ģimene un radi-
nieki. Piemēram, vecākiem pieder olīvu
lauks, dēliem pārstrādes cehs, radinieki
nodarbojas ar loģistiku un mārketingu.
Praktiski visa dzimta iesaistīta ģimenes
biznesā. Tas ir tradicionāls modelis, kas
raksturīgs Grieķijai. Atverot uzņēmuma
veikaliņu, tajā vieta vienmēr atradīsies
vietējo ražotāju un amatnieku izstrādā-
jumiem. Nopērkami gan liķieri, svecas,

mērces, saldumi, gan uzņēmuma galve-
nā produkcija – olīvu izstrādājumi. Katrs
saimnieks cenšas ražot *Premium* kvali-
tātes produktus, lai iekļūtu viesnīcu un
restorānu tīklos. Tas nodrošina pastāvīgu
preču noieta, taču stingri jāseko kvali-
tai, lai tā būtu nemainīgi augsta.

Tradīcijas varējām vērot arī uzņemu-
mā *STATHORIS* – kazu piena siera ražot-
nē. Pēc Tūrisma ministrijas ieteikuma,
tā apbalvota ar nozīmi kā apmeklētākā
ražotne. Šeit izveidota speciāla telpa,
kurā var vērot ražošanas procesus, tā-
dējādi neietekmējot produkta drošību.
Pēc iepazīšanās ar uzņēmuma vēsturi un
ražošanas procesiem dalībnieki varēja
nokļūt degustāciju telpā un iepazīties ar
kazu piena sieru veidiem – godalgotais
Petroto, Aristotelio, Oreganati. Pārstei-
dza interesantie iepakojumi – tādās kā
kafijas kārbās, platmasas toverīšos un
lielajos plastmasas spaiņos, skaisti dizai-
nētos vakuuma iepakojumos nelieliem
apjomiem. Šeit katrs uzņēmums meklē
veidu, kā savai tradicionālajai precei pie-
šķirt “rozīnīti” un izcelties citu vidū. Jo
konkurence ir milzīga. Kopš 2008. gada
uzņēmums ir ISO 22000 sertificēts, tiek
ievēroti visaugstākie higiēnas standarti,
sekojot nacionālajiem un ES kritērijiem.

Cenšas ražot *Premium* klases produktus

Aplūkojām arī *Premium* kvalitātes
augļu un dārzeņu pārstrādes produktus.
Iespaidojoties no vecmāmiņas receptēm,
īpašniecei radās doma izveidot savas,
mūsdienām piemērotas. Šobrīd 50%
produkcijas tiek eksportēta. Lielākais

trumpis – ražot produktus no svaigiem
apkārtējo saimniecību dārzeņiem un
augļiem/ogām, bez konservantiem, bez
cukura, izmantojot saldinašanai vīnogu
sulu. Rezultātā tiek iegūti *Premium* kvali-
tātes produkti, kas ir pieprasīti restorā-
nos un viesnīcās. Visgrūtāk ir sabalansēt
kvalitāti un cenu, jo šādi produkti bez
pievienotām papildus vielām ir daudz
dārgāki. Ražotne atrodas uz īpašumā eso-
šās zemes, izmantojot ES finansējumu,
uzcelta ražotne un neliela noliktava. Bez
šī finansējuma nebūtu iespējams uzsākt
ražošanu. Liela uzmanība tiek pievērsta
kvalitātes kontrolei, izsekojamībai. Visa
dokumentācija tiek strikti kārtota un ie-
vērota. Tā pašiem esot vieglāk novērst
nepilnības, un arī kontrolējošām iestā-
dēm ir pārskatāmi visi procesi. Iecienī-
tākais produkts īpašniecei esot garšvielu
tomātu mērce. Jautāju, kāpēc visa pro-
dukcija ir stikla tarā, jo tas rada papildus
svaru un bīstamību transportējot. Uz to
saimniece atbildēja, ka nav iespējams
nodrošināt realizācijas termiņus un kvali-
tāti cita veida iepakojumos. Tātad, ja re-
dzat kečupu plastmasas pudelē, varat būt
droši, ka tur neiztiek bez konservantiem.
Iespaidīgi, ka ražotne tikai septiņu gadu
laikā izaugusi tā, ka jāsāk domāt par pa-
plašināšanos un jaunām telpām.

Meklējot sadarbības partnerus, ap-
meklējām arī saimniecību *Agroliana*,
kas nodrošina pārstrādes uzņēmumu ar
augļiem un dārzeņiem. Pirmo reizi ska-
tījām, kā aug kivi un hurma. Te iespē-
jams iegādāties gatavus augļus, kas gar-
šo pavisam citādāk, nekā esam pieraduši
redzēt lielveikalos. ▶ 10. lpp.

Tirdziņš Mudanjas ciematīnā

Agroiliana augļu dārzs

◀ 9. lpp.

Mums neredzēta – bifeļu audzēšana

Līdz šim neredzēta mums bija bifeļu audzēšana piena un gaļas ieguvei un pārstrādei. Apmeklējam divas saimniecības Kerkinī ezera krastos, kas atrodas aizsargājamā teritorijā. Katrai saimniecībai ir savi bifeļi, kas mantoti jau paaudzēm. Šie ir Grieķijas ūdensbifeļi, savvaļas dzīvnieki, kas ganās augu gadu milzīgā ezera krastā, izēdot ūdenszāles, kas savukārt kavē krasta aizaugšanu. Uz slaukšanas laiku bifeļi nāk mājās. Ir speciālas novietnes, kurās uzturas mātes ar mazuļiem. Mazuļi netiek nošķirti no mātēm, bet paliek kopā līdz aptuveni divu gadu vecumam, minimums vienu gadu. Nenotiek mākslīgā apsēklošana, bet šobrīd sāk runāt par to, ka vajadzētu izveidot kādu uzlabotu šķirni. Slaukšana notiek divas reizes dienā, bet, ja nav nepieciešams tik daudz piena ražošanai, slaukšana notiek vienu reizi vakarā. Viens litrs piena maksā apmēram 2 eiro. Tas netiek pārdots, bet izmantots tikai ražošanai. No bifeļu piena redzējām saražotu saldējumu, krēmus un smēriņus, sierus, slavenākais Kerkinēla, līdzīgi kā *Mocarella*. Šo sieru var ēst aukstu vai grilēt, sagriezt salātos vai likt uz picas, ēst ar makaroniem. Tas ir sveigs siers ar paskābināta piena aromātu un viegli skābenu garšu. No gaļas ražo desas ar piedevām, salami, kūpinājumus, galertus, kotletes un desiņas, ko piegādā labākajiem restorāniem un ēdināšanas uzņēmumiem. Tie ir *Premium* kvalitātes produkti ar moderni dizainētiem iepakojumiem. Kūpināta bifeļa gaļa ir viena no augstās virtuves delikatesēm, kūpinātas bifeļu gaļas desas ir vienas no tradicionāliem Grieķijas virtuves produktiem, kas gatavotas bez konservantiem. Kā jau ci-

Foto: no grupas dalībnieku arhīva

Grieķijas ūdensbifeļu produkcija

tos ciemata veikalos, arī šeit redzami citu vietējo ražotāju izstrādājumi – medus, dzērieni, ziepes.

Daudz tiek patērēts medus

Noteikti bija jāapskata arī kāds no otras lielākās nozares – medus ieguves – uzņēmumiem. Kur grieķi liek tik daudz medus? Ja ielūkosieties viņu virtuvē, tad tradicionālie saldumi ir ar medu visās variācijās. Visvairāk izbrīnija augstu kalnos izvietotie bišu stopi. Arī šeit saimnieki domā, kā radīt pievienoto vērtību produktam un veidot sortimentu. Sadarbībā ar zinātniekiem tiek izstrādāta medus kosmētika – lūpu balzami, krēmi, šampūni. Arī ārstnieciskie līdzekļi, piemēram, psoriāzei, radikulītam, artrītam. Kā pastāstīja kādas medus saimniecības īpašnieks, lai uzsāktu jaunu produktu izplatīšanu, vispirms jādo- das uz tirdziņiem, jāatrod savi klienti un jāpieradina pie šiem produktiem. Tikai pēc tam, kad ir izveidojies savs klientu loks, var atvērt interneta tirdzniecību un paņemt klientus līdzī.

Milzīgs ieguvums bija dažādās idejas, kā tradicionālu produktu padarīt pircējam pievilcīgāku, iepakojuma risinājumi, atbildības nodalīšana pārtikas izsekojamībā.

Liels paldies Raivim Čilipānam, kurš Grieķijas produktus veiksmīgi realizē Latvijā, un šarmantajai grieķietei Ionelai Kiourtzi, kura mums tulkoja, iepazīstināja ar grieķu virtuvi un uzņēmējiem. **L**

Jana TRAMDHAHA,
LLKC Tukuma biroja
vadītāja
e-pasts:
jana.tramdaha@llkc.lv
tāl. 20227566

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

SVARĪGĀKĀS IZMAIŅAS NODOKĻU PIEMĒROŠANĀ 2025. GADĀ

Arī 2024. gada nogali sagaidījām kopā ar vairākiem grozījumiem likumos, kas maina nodokļu piemērošanas kārtību no 2025. gada. Svarīgākās izmaiņas īsumā apskatīsim.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Visbūtiskākās izmaiņas šoreiz piedzīvo iedzīvotāju ienākuma nodoklis. Iedzīvotāju ienākuma nodoklim tiek noteiktas divas likmes – 25,5% un 33% apmērā (līdz 2024. gada beigām bija trīs likmes – 20, 23 un 31%). Darba samaksai vairs nebūs atšķirīga likme atkarībā no tā, ir vai nav konkrētajā darba vietā iesniegta elektroniskā algas nodokļa grāmatīņa. 25,5% likme tiek piemērota ienākumam līdz 105 300 eiro gadā (8775 eiro mēnesī). Ienākumam virs 105 300 eiro tiek piemērota 33% likme. Tiek ieviesta papildlikme 3% apmērā ienākumam, kas pārsniedz 200 000 eiro gadā. Papildlikme tiks piemērota, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju.

Labā ziņa ir tā, ka tiek atcelts diferencētais neapliekamais minimums, kas daudziem tā arī palika līdz galam neizprasts un allaž radīja bažas, vai par gadu kopumā tomēr nesānāks piemaksāt nodokli. 2025. gadā neapliekamais minimums ir fiksēts 510 eiro mēnesī. Fiksēts neapliekamais minimums nozīmē to, ka tas tiek piemērots pilnā apmērā, neatkarīgi no faktiskā ienākuma apmēra.

Pensionāriem neapliekamais minimums tiek paaugstināts uz 1000 eiro mēnesī. Tiem pensionāriem, kas strādā, jāizvēlas, vai iesniegt algas nodokļa grāmatīņu

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

darba vietā vai VSAA. Ja algas nodokļa grāmatiņa ir VSAA, tad neapliekamam minimumam 1000 eiro apmērā piemēro pensijai. Ja grāmatiņa tiek iesniegta darba devējam, tad 500 eiro neapliekamam minimumam darba samaksai piemēro darba devējs, bet 500 eiro pensijai VSAA. Pašam pensionāram nav iespējams izvēlēties citādu neapliekamam minimumam sadalījumu starp darba devēju un VSAA. Ja VSAA vai darba devējs neapliekamam minimumam nevarēs piemērot pilnā apmērā, jo attiecīgi ienākumi darba vietā vai VSAA ir mazāki par neapliekamam minimumam, nākamā gada sākumā varēs iesniegt gada ienākumu deklarāciju un attiecīgi varēs saņemt par daudz ieturēto IIN atpakaļ. Lai neapliekamam minimumam piemērotu dalīti starp darba devēju un VSAA, algas nodokļu grāmatiņa darba devējam jāiesniedz līdz mēneša 15. datumam – tādā gadījumā neapliekamam minimumam starp abiem ienākuma izmaksātājiem tiks sadalīts ar nākamo mēnesi. Ja grāmatiņu iesniedz pēc 15. datuma, tad neapliekamam minimumam sadalīs ar aiznākamo mēnesi. Kam tas ir aktuāli, aicinu iepazīties ar skaidrojumiem Valsts ieņēmumu dienesta un Labklājības ministrijas mājaslapā. Bet svarīgākais ir tas, ka nav pamata uztraukumam par to, ka kaut kas no neapliekamam minimumam tiks zaudēts, ja algas nodokļa grāmatiņu pārāk vēlu iesniegs darba devējam vai VSAA. Jo kopumā par gadu tik un tā varēs piemērot neapliekamam minimumam tik, cik pienākas. Ja, piemēram, pensija ir 600 eiro un ir arī algota darba ienākumi, bet algas nodokļa grāmatiņa iesniegta VSAA, tas nozīmē, ka mēnesī VSAA varēs piemērot tikai 600 eiro neapliekamam minimumam, bet darba devējs nepiemēros neapliekamam minimumam vispār. Ja algas nodokļa grāmatiņa tā arī paliks VSAA, tad atlikušo neapliekamam minimumam daļu par visu gadu varēs piemērot, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju un saņemot atpakaļ IIN, kas bija ieturēts no darba samaksas. Atgādinu, ka algas nodokļa grāmatiņa ir elektroniskā veidā un tās iesniegšana vai izņemšana no ienākumu gūšanas vietas notiek VID elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS).

Atvieglojumi par apgādībā esošām personām, politiski represētajām personām un personām ar invaliditāti netiek mainīti.

Apskaņsim divus vienkāršus algas nodokļa aprēķina piemērus, lai saprastu, kā tad īsti nodokļi 2025. gadā darba samaksai jāaprēķina.

1. piemērs

Darba alga 900 eiro, algas nodokļa grāmatiņa nav iesniegta darba devējam.

Darba ņēmēja VSAOI daļa $900 \times 10,5\% = 94,50$

Ar IIN apliekamais ienākums $900 - 94,50 = 805,50$

IIN $805,50 \times 25,5\% = 205,40$

Alga izmaksai $900 - 94,50 - 205,40 = 600,10$

2. piemērs

Darba alga 1000 eiro, algas nodokļu grāmatiņa ir iesniegta darba devējam, apgādībā esošu personu nav.

Darba ņēmēja VSAOI daļa $1000 \times 10,5\% = 105$

Ar IIN apliekamais ienākums $1000 - 105 = 895$

IIN $895 \times 25,5\% = 227,23$

Alga izmaksai $1000 - 105 - 227,23 = 667,77$

Kā redzams, atgriežamies pie jau senāk zināmā algas nodokļa aprēķina, kad neapliekamam minimumam summa ir fiksēta un nodokļa likme nav atkarīga ne no tā, ir vai nav algas nodokļa grāmatiņa pie darba devēja, ne arī no darba samaksas apmēra.

Tātad pārbaudām, vai algas aprēķina datorprogrammas jau no 2025. gada prot aprēķināt nodokļus “pa jaunam”, vai arī saliekam jaunas formulas savos algas aprēķina *ekseļa* failos.

VSAOI likmes paliek nemainīgas; arī riska nodeva joprojām 36 centu apmērā par katru darbinieku.

Jau vairākus gadus likumā “Par IIN” ir norma, kas ļauj darba devējiem ar vismaz 6 darbiniekiem ar algas nodokli apliekamajā ienākumā neieskaitīt darbinieku ēdināšanas vai ārstniecības izdevumus. Šī likuma norma tagad ir paplašināta. Joprojām ir saglabāts nosacījums, ka jābūt vismaz 6 darbiniekiem, kā arī jābūt darba koplīgumam starp darbiniekiem un darba devēju. No 2025. gada IIN atvieglojumu piemēros arī darba devēja segtajiem darbinieka pārceļšanās, izmitināšanas un transporta izdevumiem. Atvieglojumu apmērs arī tiek noteikts savādāk – ir kopējais limits

uz visiem darbiniekiem 700 eiro x vidējais darbinieku skaits.

No 250 eiro uz 500 eiro tiek palielināts ar IIN neapliekamā darba devēja izmaksātā bērna piedzimšanas vai bērnu pabalsta apmērs. Ar IIN neapliekamās darba devēja dāvanas vērtība palielināta no 15 uz 100 eiro. Noteikts vienāds ar IIN neapliekamais apmērs balvām, kas saņemtas vietējas nozīmes vai starptautiskos konkursos – 1500 eiro gadā.

Tiek saglabāta IIN 10% likme ienākumam no kustamas un nekustamas mantas iznomāšanas un izīrēšanas, kā arī kokmateriālu un augoša meža atsavināšanas ienākumam.

IIN maksātājiem labā ziņa, ka līdz 2029. gadam ar IIN apliekamajā ienākumā neieskaitīs saņemtās subsīdijas, kā arī šāds atbrīvojums attieksies uz atbalsta maksājumiem bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai no valsts un ES fondu līdzekļiem (meža pilotprogramma “Dzīvais mežs” un zālāju pilotprogramma “Ziedu pļavas”).

Pagarināta iespēja autoratlīdzību saņēmējiem neregistrēties kā saimnieciskās darbības veicējiem.

Pievienotās vērtības nodoklis

PVN tiek saglabāta samazinātā likme 12% apmērā augļiem, ogām un dārzeņiem.

Raksta tapšanas brīdī vēl nebija izsludināti grozījumi “PVN likumā”, ar kuriem diezgan būtiski tiks mainīta PVN maksātāju reģistrācijas kārtība. Apliekamo darījumu sliksnis, kuru saņiedzot jāreģistrējas PVN maksātāju reģistrā, saglabāts 50 000 eiro apmērā. Tiek mainīta kārtība par to, kādā periodā šo apliekamo darījumu sliksni aprēķina – šobrīd tiek rēķināts par iepriekšējiem 12 mēnešiem, bet turpmāk to rēķinās par kalendāro gadu. Katrā ziņā jāseko līdzi jaunākajiem skaidrojumiem šajā ziņā un arī nākamajā “Lauku Lapa” numurā par šo detalizētāk skaidrosim. Paredzēts mainīt kārtību, kādā par PVN maksātājiem jāklūst tiem, kas, piemēram, izmanto booking.com vai etsy.com pakalpojumus. Bet šajā ziņā jaunā kārtība stāsies spēkā tikai 2025. gada vidū.

Linda PURINA,
LLKC Grāmatvedības un
finanšu nodaļas vadītāja,
sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālr. 63007561

MEŽSAIMNIECĪBA

JA NEMEŽA ZEME DABISKI APAUGUSI AR KOKIEM, KRŪMIEM

Apsēkojot mežus un veicot jaunu vai atkārtotu meža inventarizāciju, bieži iznāk saskarties ar tādām situācijām, kad mežs ir “izgājis no rāmjiem” jeb nemeža zeme dabiski apaugusi ar kokiem un krūmiem. Tad parasti ir divi risinājumi, kā rīkoties.

Vispirms jāsaprot, ko vairāk vēlas īpašnieks – saglabāt lauksaimniecības zemi vai veidot meža zemi.

Lauksaimniecības vai tomēr meža zeme?

Ja ir vēlme saglabāt ar kokiem vai krūmiem aizaugušo lauksaimniecības zemi, kokus, kuru celmu caurmērs ir līdz 20 cm, drīkst cirst saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 309 “Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža”. Lai kontroles institūcijām apliecinātu ārpus meža nocirstās koksnes izcelsmi, zemes īpašniekam jāaizpilda veidlapa “Ārpus meža nocirstās koksnes izcelsmes apliecinājums”, kas atrodama iepriekš minēto noteikumu 2. pielikumā. Ja koku celmu caurmērs ir 20 cm un vairāk, tad ir nepieciešama pašvaldības atļauja, kuru pieprasa ar veidlapu, kas katrā novadā var atšķirties (to var atrast attiecīgā novada mājaslapā).

Bet, ja tomēr ir pieņemts lēmums audzēt mežu lauksaimniecības zemē, tad būs nepieciešami saskaņojumi. Vispirms jāvērtē pašvaldībā un jānoskaidro, vai minētā darbība nav pretrunā ar pašvaldības teritorijas plānojumu. Pašvaldība izsniegs izziņu par to. Ja lauksaimniecības zeme ir meliorēta, tad būs nepieciešami Valsts SIA “Zemkopības ministrijas nekustamo īpašumu” tehniskie noteikumi, kur tiks noteikts, kā var un kā nevar rīkoties, lai meliorētā platībā audzētu kokus.

Jāņem vērā arī situācija Dabas datu pārvaldes sistēmā “Ozols”, vai teritorija, kurā vēlaties ieaudzēt mežu, neatrodas aizsargājamā dabas teritorijā. Aizsargājamām teritorijām var būt individuālie aizsardzības noteikumi, kuri nosaka ierobežojumus (šo arī var noskaidrot pašvaldībā). Par aizsargājamām teritorijām varat interesēties Dabas aizsardzības pārvaldē. Ieskatieties sava īpašuma do-

Foto: MKPC Ziemeļvidzemes nodaļa

kumentos! Noskaidrojiet, vai jūsu īpašumam ir kādi apgrūtinājumi, aizsargjoslas (Aizsargjoslu likums). Ja tā, sazinieties ar aizsargjoslas turētāju, saņemiet saskaņojumu vai tehniskos noteikumus.

Pēc iepriekšminēto formalitāšu sakārtošanas varat izvēlēties noformēt zemi – kā mežu vai plantāciju mežu.

Valsts meža dienestā veicamās formalitātes

Ja nodoms audzēt mežu vai plantāciju mežu atbilst normatīvajiem aktiem, tad īpašnieks Valsts meža dienestā (VMD) iesniedz pārskatu par meža ieaudzēšanu, kam pievieno šādus dokumentus:

- ieaudzētās platības skici, ieaudzētajai platībai dabā jābūt skaidri redzamām ārējām robežām;
- meža reproduktīvā materiāla iegādes un izcelsmes dokumentus, ja mežs ieaudzēts stādot;
- pašvaldības saskaņojumu, ja plānošanas dokumentos meža ieaudzēšanas nav tieši norādīta;
- meliorācijas tehnisko noteikumu kopiju vai izziņu par meliorācijas sistēmas norakstīšanu, ja mežs ieaudzēts meliorētā platībā;
- saskaņojumu ar Dabas aizsardzības pārvaldi, ja mežs ieaudzēts dabas teritorijās, kur šāds saskaņojums tiek prasīts;
- saskaņojumus ar institūcijām, kas noteiktas Aizsargjoslu likumā, ja ieaudzēts aizsargjoslās.

Pārskatu par meža ieaudzēšanu var atrast VMD mājaslapā: <https://www.vmd.gov.lv/lv/veidlapas>.

VMD pēc pārskata vai meža inventarizācijas saņemšanas mēneša laikā un informācijas atbilstības pārbaudes dabā reģistrē informāciju Meža valsts reģis-

trā un nosūta Valsts zemes dienestam paziņojumu par zemes lietošanas veida izmaiņām. Valsts zemes dienests veic izmaiņas Nekustāmā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā, kurā maina zemes lietošanas veidu ieaudzētajā platībā no lauksaimniecības zemes uz mežu.

Mežs vai plantāciju mežs – koku ciršanas kārtība

Ja runa ir par plantāciju mežu ciršanu, tad būs jāievēro MK noteikumi Nr. 308 “Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi”, bet, ja runājam par mežu, tad pie koku ciršanas aktuāli būs MK noteikumi Nr. 935 “Noteikumi par koku ciršanu mežā”. Ja mežā kokus galvenajā cirtē drīkst cirst saskaņā ar Meža likuma 9. pantu pēc cirtmeta vai caurmēra, tad uz plantāciju mežiem šis noteikums neattiecas. Tāpat uz plantāciju mežiem atšķiras minimālo koku skaits, kas ir mazāks kā mežam.

Katru gadu, pirms sākt koku ciršanu plantāciju mežā, meža īpašnieka pienākums ir paziņot VMD par koku ciršanu (ciršanas apliecinājums nav nepieciešams), pietiek ar brīvas formas iesniegumu, norādot informāciju par īpašumu, īpašnieku, kadastra Nr. un nogabalu. Lai apliecinātu plantāciju mežā nocirstās koksnes izcelsmi, meža īpašnieks aizpilda veidlapu, kas atrodama MK noteikumu Nr. 308 “Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi” 2. pielikumā. **LL**

Raivo BOBROVS,
MKPC Ziemeļvidzemes nodaļas
mežsaimniecības konsultants
tāl. 29864122
e-pasts:
raivo.bobrovs@mkpc.llkc.lv

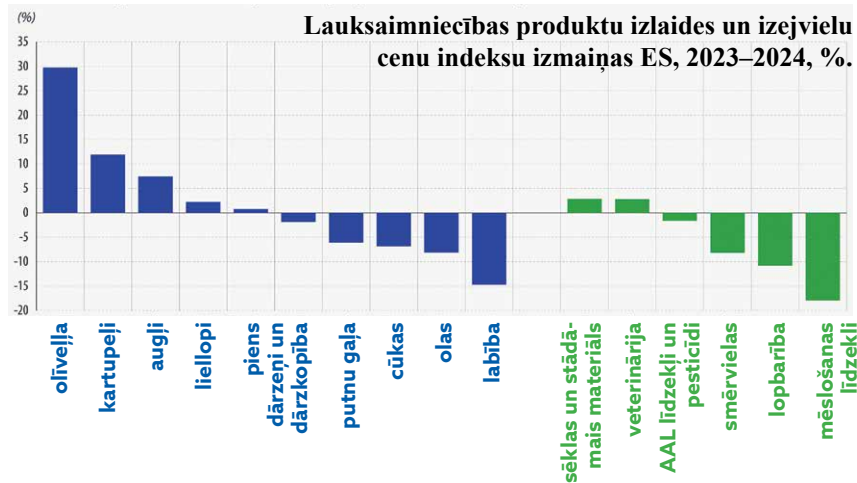
BRISELES GAITEŅOS

LAUKSAIMNIECĪBĀ CENAS NEDAUDZ MAZINĀS

ES statistikas biroja EUROSTAT sākotnējās aplēses par 2024. gada cenām liecina, ka lauksaimniecības preču izlaides vidējās cenas ES salīdzinājumā ar 2023. gadu samazinājās par 2%, bet lauksaimniecībā patērēto preču un pakalpojumu, tātad – izejvielu – vidējās cenas samazinājās par 6%.

Šis nelielais cenu kritums seko pēc straujā lauksaimniecības izlaides un izejvielu cenu pieauguma 2021. un 2022. gadā, kā arī nelielā kāpuma 2023. gadā.

2024. gadā bija vērojamas būtiskas cenu attīstības atšķirības starp dažādām precēm. Strauji pieauga cena olīveļļai (+30%), kartupeļiem (t. sk. sēklas kartupeļiem) (+12%) un augļiem (+7%), kā arī neliels kāpums bija liellopu cenām (+2%) un pienam (+1%). Savukārt cenas kritums bija labībai (-15%), olām (-8%), cūkām (-7%), mājputnu gaļai (-6%), kā arī dārze-

niem un dārzeņkopības produktiem (-2%).

No lauksaimniecībā patērētajām precēm un pakalpojumiem mēreni sadārdzinājās sēklas un stādāmā materiāla, kā arī veterināro izdevumu izmaksas (+3% katram). Taču cenas

strauji kritās mēslošanas līdzekļiem un augsnes ielabotājiem (-18%), lopbarībai (-11%) un enerģētiskajai smērvielai (-8%). Mazāks cenu kritums bija augu aizsardzības līdzekļiem, tajā skaitā pesticīdiem (-2%).

ZALĀ GAISMA DABAS KATASTROFU KOMPENSĀCIJU PAKETEI

Eiropas Padome 18. decembrī pieņēma divu regulu kopumu, kuru mērķis ir palīdzēt dabas katastrofu skartajām dalībvalstīm.

Regula par reģionālo ārkārtas atbalstu rekonstrukcijai (RESTORE) groza regulu, kas reglamentē Eiropas Reģionālās attīstības fondu (ERAF) un Kohēzijas fondu, un regulu, ar ko izveido Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+) 2021.–2027. gada plānošanas periodam, lai dalībvalstis varētu pārplānot līdzekļus RESTORE prioritātēm. Tā nodrošina papildu palīdzību dalībvalstīm, kuras ietekmēja un ietekmēs 2024. un 2025. gada dabas katastrofas, aptverot tādas pasākumus kā bojātas infrastruktūras un aprīkojuma

remontus, pārtikas un pamata materiālos palīdzības sniegšana, kā arī sociālās un veselības aprūpes atbalsts.

Šādiem pasākumiem tiks piemērota paaugstināta maksimālā līdzfinansējuma likme par 95%, kā arī noteikta papildu priekšfinansējuma likme 25% apmērā, lai palīdzētu mazināt budžeta spiedienu uz ietekmētajām dalībvalstīm. Kopējie resursi, kas pieejami pārplānošanai RESTORE vajadzībām, ir ierobežoti līdz 10% no sākotnējā kopējā valsts piešķiruma ERAF un ESF+.

Regula par Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai ļaus dalībvalstīm pārdalīt 2014.–2020. gada neizmantotos līdzekļus, veicot izmaiņas lauku attīstības programmās. Tas ļaus

ātri sniegt neatliekamo palīdzību lauksaimniekiem, meža īpašniekiem un mazajiem un vidējiem uzņēmumiem tajās nozarēs, kuras ir skārušas un skars ar klimatu saistītas katastrofas kopš 2024. gada 1. janvāra. Palīdzība paredzēta 100% apmērā vienreizēju maksājumu veidā, bet līdz 42 000 eiro vienam saņēmējam. Turklāt dalībvalstīm būs iespēja elastīgi ieviest un pastiprināt pasākumus, lai atjaunotu skarto saimniecību un mežu ražošanas potenciālu.

RESTORE regula stājusies spēkā līdz ar tās publicēšanu ES Oficiālajā Vēstnesī. Līdz ar to ES dalībvalstis varēs atkārtoti mobilizēt finansējumu katastrofu postījumu likvidēšanai.

EFSA BRĪDINA PAR PUTNU GRIPU

Lai gan joprojām nav pierādījumu par putnu gripas izplatīšanos no cilvēka uz cilvēku, Eiropā un visā pasaulē tiek ziņots par jauniem uzliesmojumiem savvaļas un mājas putniem no 2024. gada septembra līdz decembrim, norādīts Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes (EFSA) ziņojumā.

Lai gan Eiropā kopējais putnu gripas gadījumu skaits, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, saglabājas zems, gada pē-

dējā ceturksnī pieauga savvaļas un mājas putnu saslimšanas gadījumu skaits, jo īpaši Centrāleiropas dienvidos, galvenokārt apgabalos ar augstu putnu fermu koncentrāciju. Lielais saimniecību skaits šajās teritorijās un mājputnu audzēšanas veids veicinājis slimību izplatīšanos starp saimniecībām. A(H5N5) vīruss, putnu gripas vīrusa apakštīps, kas izraisa savvaļas putnu masveida mirstību, ir ievērojami paplašinājis ģeogrāfisko un sugu diapazonu, tomēr nav ziņots par

jauniem gadījumiem zīdītājiem.

Inficēšanās risks plašai sabiedrībai Eiropā pašlaik ir zems, bet cilvēkiem, kas strādā ar inficētiem dzīvniekiem, risks ir zems vai vidējs.

Ārpus Eiropas ASV ir vērojams ievērojams inficēšanās gadījumu skaita pieaugums liellopu vidū, un tas skar vairāk nekā 800 uzņēmumus 16 štatos.

Pēc Agri-Press materiāliem informāciju sagatavoja **Iveta Tomšone**, LLKC Apgāda vadītāja

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2025. GADA FEBRUĀRĪ

Termins, kura laikā var iesniegt pieeikumu, iesniegumu vai atskaiti, iesniegumu un atskaitu apkopšanas datumus vai iesniegšanas beigu datumus.

Termins	Janvāris							Februāris							Marts											
	1	6	15	16	17	19	20	21	22	23	24	27	31	1	3	15	16	17	19	20	21	22	23	24	27	31
Plāftību maksājumi																										
Projektu un investīcijas																										
Pievienotības nolikuma noteikumu nodoklis (PVN)																										
Mikrouzņēmumu nodoklis																										
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas																										
Dabas resursu nodoklis																										
Darījumu kvītis																										
Skaidras naudas deklarēšana																										
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																										
Uzņēmumu ienākuma nodoklis																										
Gada pārskats																										

Gatavotība un nodokļi

LAUKU ATTĪSTĪBA

Foto: no ģimenes arhīva

BIŠKOPIBĀ IEPRECĒJUSIES

Vijas Dedzes ģimene

Vija Dedze, kad apprecējās, purā dabūja arī bites. 2012. gadā vīram Andrim biškopība bija hobija līmenī – viņš sāka ar divām bišu mājiņām. Šis kukainis un darbošanās vīru aizrāva arvien vairāk un vairāk. Vija teikusi viņam: “Tu to vari darīt, taču es nemūžam neiešu klāt”. Viņai bija bail, un viņa bites skatījās tikai no attāluma. “Bet tad kaut kā pamazām, pamazām – nāc, iedod, atnes, un arī man bites kļuva tuvas,” atminas Vija.

Saimniecībā bijis posms, kad tika turētas 100 bišu saimes. Vija stāsta: “Tagad, pēdējos gados, bija 80–90 saimes. 2024. gadā bija smags kritums, jo biškopībā arī jāsakaras ar kaitēkļiem, tieši tāpat kā citās lauksaimniecības nozarēs. Saimes piemeklēja *Varroa* bišu ērce, kas praktiski noēd saimes. Nācās zaudēt daudz saimju, bet tas nav ļoti traģiski, jo pavasarī tās iespējams atjaunot. Šobrīd saimju skaits svārstās no 50 līdz 60, un pagaidām nav plānots skaitu palielināt. Pirms vairākiem gadiem bija jāizdara izvēle, vai turpināt hobija līmenī, vai veidot kā pamata nodarbošanos. Lēniem solīšiem, bet tas ir bijis to vērts, jo tu vari būt ar savu ģimeni, būt klātesošs.”

Medus pievienotā vērtība

2021. gadā pavērās iespēja piedalīties projektā mazajām lauku saimniecībām, kas ļāva notikt straujākai attīstībai. Saimnieki saprata, ka tikai ar

medu nepietiks – jārada medus maisījumi, lai produktam pievienotu vērtību. Šobrīd tiek gatavoti aptuveni 19 veidu maisījumi. Ogu maisījumos lielākoties tiek izmantotas dabiski kaltētas sastāvdaļas, izņemot zemenes, ko lieto liofilizētas, krāsas dēļ. Lai nodrošinātu visu sortimentu, nepieciešams liels darba apjoms, taču, saliekot visu pa plauktiņiem, tiek saprasts, ka šādi atkal nevar tik daudz bišu saimju – iespējams realizēt medu jau ar pievienoto vērtību.

“Daži medus maisījumu veidi neizdodas un kāds produkts neiet, kā domāts. Pašai, piemēram ļoti garšo medus ar jāņogām. Tā garša ir saldeni skāba, taču latvietim jāņoga šķiet tik vienkārša oga, ka nemaz nevēlas nogaršot. Arī brūklene sākumā negāja, bet šobrīd tas ir viens no populārākajiem medus maisījumiem,” ar izmēģinājumiem dalās Vija.

Saimniecība ievāc arī monofloru medu, kas ir viena augs medus, piemēram, liepziedu, griķu vai viršu. Vija

STENDES PILSĒTAS ZEMNIEKU SAIMNIECĪBA

- Atrodas: Ausekļa ielā 8.
- Juridiskā adrese: “Saulrieti”, Mundigciems, Lībagu pagasts, Talsu novads.
- Saimniece: Vija Dedze.
- Mājaslapa: gardaismedus.lv.

saka: “No paša sākuma mēs sapratām, ka gribam dažādību. Nepietiks tikai ar dažādu ziedu medu, jo cilvēki vēlas izvēli. Talsos ir ideāli – liepu daudz, un viena drava ir pie pašiem Talsiem, tāpēc mums ir Talsu liepus medus.”

Nodošana vairumtirdzniecībā atkrīt vispār, pārdomās dalās Vija: “Nevar jau teikt nekad – sākuma gados bija reizes, kad nodevām vairumā, tad vēl bija kaut cik pieņemama cena, bet cena, par kādu iepērk vairumā šobrīd, liek domāt – kam vispār to darīt.”

Sortimenta dažādošana

Saimniecība nesen sākusi gatavot arī cidoniju un dzērveņu sukādes. Tās jau labu laiku tika gatavotas ģimenes vajadzībām bet nu nolemts gatavot vairāk, lai arī citi varētu nogaršot. Vija domājusi: “Vai tiešām to cilvēkiem vajadzēs?”

► 16. lpp.

Daudzveidīgā medus produkcija

Biškope Vija Dedze

◀ 15. lpp.

Jo, cik braukts pa tirdziņiem, tādu produktu ir daudz. Taču cilvēki prasa, un tas ir viens no iemesliem. Otrs ir tas, ka mēs taisām tā, kā pašiem garšo. Citiem cidonijas šķiet cietas, mums tās ir mīkstas. Ogas gan iepērkam, jo mums nav lauku, kur audzēt.”

Sadarbība ar lauksaimniekiem

Saimniecībai ir laba pieredze ar lauksaimniekiem. Tiek ievērotas miglošanas prasības, pļavas tiek dalītas ar govīm. “Gotiņas ēd, un turpat ganās arī bites. Ir tādi zemnieki, kuri saka: Ved šurp! Es redzu, ka man paliek lielākas ražas, ja bites ir tuvumā. Bites dod redzamu labumu,” stāsta Vija. Tomēr pēdējos gados ir kļuvis grūtāk saņemt atbalstu – jāslēdz līgumi un jāvienojas ar zemniekiem.

Medus brokastis

Vija Dedze jau trešo gadu brauc uz skolām, lai izglītotu bērnus par medu. Pasākums notiek lekciju veidā, katru gadu par citu tēmu. Iepriekš vairāk stāstīts, kā bites iegūst medu un ko dara biškopsis, kā medus vispār nokļūst līdz burciņai. 2024. gadā izcelts pats medus: cik tas var būt atšķirīgs, dažādās krāsās un garšās, kā to iegūst. Stāstot par šo pasākumu, Vijai deg acis, un var redzēt, tā ir viņas sirdslīta: “Gribas, lai medus bērnam arī ir bērniņas garša! Nevis, lai viņš vispār nezina, kā tas garšo. Tādi bērni arī ir, parasti, uzsākot lekciju, saku – paceliet roku, kurš nekad nav ēdis medu, un ir kāda roka, kas paceļas. Jā, kadam ir alerģija, bet diezgan reti. Taču ir tādi, kas nekad nav ēduši, jo mājās nav. Ir arī, kas novērtē, meklē veselīgu, vēlas aizstāt cukuru ar medu.”

Ziemas laiks saimniecībā

Ziemassvētki mazajiem ražotājiem noteikti ir “pļaujas laiks”. “Arvien vairāk cilvēku vēlas dāvināt praktiskas lietas nevis nieciņus, ko likt plauktā un kur krāt putekļus. Vēlas ko veselīgu un garšīgu, un tas ir tieši tas, kas ko mēs piedāvājam. Pēdējās decembra nedēļas ir ļoti saspringtas. Šajā laikā ir jāstrādā vairāk, jo būtībā jāsapelna arī janvārim un februārim, jo tas ir klusais laiks tieši tirdzniecībā. Taču darbi jau ziemā nepastājas – uz šo laiku ir atlikti visi darbi, kas saistīti ar inventāru: rāmīši jākasa, jāfīra, jāsapagatavo, jāstieplo, jāšūno, jāsapagatavo jauna sezonai. Pielabo visu, ko vajag salabot. Nevar teikt, ka ziemā nav, ko darīt,” stāsta Vija.

Digitalizācija – jāiet līdzī laikam

Pēc klientu pieprasījuma izveidota mājaslapa ar interneta veikalu gardais-medus.lv. “Tas ir liels darbs, bet, ja nedari, tad nekā nebūs,” domīgi saka Vija. Interneta veikals piedāvā visus produktus, tostarp interesanto “Lapu izsvīduma medu”. Vija skaidro: “Tas ir ļoti garšīgs medus. Tas ir tad, kad vasarā ir lipīgas lapas liepām, bet ne tikai liepām, arī skujām. To vielu vāc bites un tas nav ar ziedputekšņiem, bet ir ļoti bagāts ar minerālvielām un visilgāk turas šķidrā konsistencē. Citreiz tas ir kā ar karamēlu garšu, citreiz kā ar riekstu, katru reizi atšķiras un arī katru gadu nav ievācams.”

Laukiem augt

Vija piedalījās LLKC organizētajā atbalsta programmā “Laukiem augt”. “Es teikšu tā, Latvija it kā ir maziņa, taču ir jauki, ka cilvēkus var savest kopā savstarpēji stiprināties, iedvesmoties, ka tu saproti – ir grūtības, bet visi vienalga grib ķepuroties un iet uz priekšu, kaut ko darīt. Ja nebūs lauku, kas vispār būs? Tas ir arī tādā ziņā labs projekts, ka vari vismaz kaut kādā reizē atslēgties tā kā no darba, bet tai pašā laikā domāt par to, kādas idejas iegūt, apmainīties pieredzē – tas jau īstenībā arī ir vērtīgi,” viņa saka.

Daži ieteikumi, kā lietot medu:

- Katru rītu tukšā dūšā izdzert glāzi silta medus ūdens, tas palīdz izvadīt toksīnus un uzlabo gremošanas sistēmu.
- Stiprināt savu imūno sistēmu, lietojot vienu tējkaroti dienā krēmveida medu ar propolisu.
- Ja jūti, ka sāk kņudēt kakls, ik pēc 2 stundām apēst tējkaroti medus. Der jebkurš, bet griķu un liepziņu medus satur vairāk antiseptisko vielu, kas palīdz iekaisuma gadījumos.

Lai jaunā gada dienas jums līdzinās medus brīnumam – tik saldās, ka rada prieku, un tik veselīgas, ka iedvesmo dzīvot pilnvērtīgi!

Katrīna KLIMOVSKA,
LLKC Talsu biroja
uzņēmējdarbības konsultante
e-pasts:
katrina.klimovska@llkc.lv
tāl. 27511117

Lauku Lapa

Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
“Lauku Lapas” redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests SIA “UnitedPress Tipogrāfija”
“Lauku Lapu” var abonēt
Latvijas Pastā,
abonēšanas indekss 1163
Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma “Lauku Lapa” rakstus, atsauce obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

2027
Nacionālais
attīstības plāns

